

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo

Fauske, 10.10.2018

nve@nve.no

Følgende organisasjoner har sluttet seg til uttalelsen:

Norsk Ornitologisk Forening Nordland (NOF Nordland)
Naturvernforbundet i Nordland
Norges Jeger- og Fiskerforbund Nordland (NJFF Nordland)
Rana Turistforening

Vilkårsrevisjonen av Langvatn- og Bjerka-Plurareguleringen – innspill etter befaringen 12. – 13. september 2018

Vi takker for en godt planlagt og gjennomført befarings. Kommunene Rana og Hemnes, organisasjoner og grunneiere har lagt ned et godt arbeid i å komme med forslag til forbedringer til vilkårsrevisjonene. Det er derfor nedslående at Statkraft i utgangspunkt har avvist alle miljøforbedringene som er foreslått som påvirker strømproduksjonen.

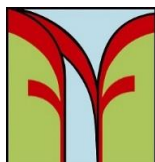
Formålet med revisjonen er miljøforbedringer

I Hemnes er vel 97% av vassdragsnaturen regulert og i Rana vel 86%. Befolkning og lokalsamfunn har over lang tid bidratt til elforsyning langt utover det lokale behov for energi og med energiintensive varer for et internasjonalt marked. Det er også grunn til å minne om at de store kraftutbyggingene ble akseptert for å sikre arbeidsplasser lokalt. Arealbeslag og areaforringelse har imidlertid ført til betydelig ulempe for naturens egenverdi, naturens økosystemtjenester, reindrift, landskap og friluftsliv.

Når nå revisjonen skal gjennomføres krever vi at alle muligheter utredes og vurderes for å imøtekomme de miljøforbedringer som er påpekt og samtidig sikrer energiproduksjonen. Det er særlig to forhold som bør legges til grunn:

1. Økt nedbørsmengde siden konsesjonene ble innvilget. Denne økningen skal ikke kun tilfalle energiproduzenten, men den må også tilgodese de miljøtiltak som er påpekt.
2. Oppgradering av kraftstasjoner og vanntuneller slik at kraftproduksjonen kan optimaliseres med samme eller om nødvendig redusert vannmengde. Økt strømproduksjon må beregnes slik at påpekte miljøtiltak kan gjennomføres uten at den framtidige strømproduksjonen reduseres.

Oppgradering av Røssåga kraftverk er et godt eksempel på de muligheter slike tiltak gir for økt energiproduksjon samtidig som forsvarlig minstevannføring innføres.

forum for
natur og
friluftsliv
Nordland

Forum for natur og friluftsliv i Nordland
Eiaveien 5, 8208 Fauske
nordland@fnf-nett.no / 90 80 61 46
www.fnf-nett.no/nordland
Org. nr.: 983267998

Endret energipolitikk fører til økt effektkjøring

Naturvern- og friluftslivsorganisasjonene nasjonalt har krevd konsekvensutredning av hvordan ny energipolitikk med økt krafteksport, balansekraft for sol- og vindkraft i EU og flere utenlandskabler vil påvirke natur og samfunn i Norge. Vi har særlig vært opptatt av hvordan:

- økt effektkjøring vil påvirke vassdragsnaturen,
- behovet for mer kraftnettutbygging til krafteksport og balansekraft
- nye arealbeslag for ny kraftutbygging for å erstatte krafteksporten til EU og England.

Regjeringens bestilling av Rammeplan for vindkraft viser også hvordan vindkraft er tenkt bygd ut for å erstatte eksport av vannkraft. Vindkraft skal fases inn i den norske strømforsyning. Dette fører også til økt effektkjøring av vannkraftverkene, og vil påvirke fiskeførende elvestrekning svært negativt.

NVE har avvist kravene fra naturvern- og friluftslivsorganisasjonene om konsekvensutredning på overordnet nivå i forbindelse med konsesjonssøknadene for de nye utenlandskabler. NVE har i stedet henvist Naturvern- og friluftslivsorganisasjonene til å ta opp dette kravet i forbindelse med de enkelte vilkårsrevisjonene.

Krav om konsekvensutredning av økt effektkjøring

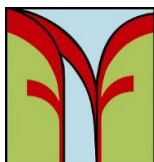
FNF ber derfor om at ei konsekvensutredning blir gjennomført for vilkårsrevisjonen av Langvatn og Bjerka-Plura slik at økt effektkjøring blir belyst som følge av:

- Økt balansekraft mot EU,
- Mer vindkraft i den norske strømforsyning og
- Hvordan dette vil påvirke vassdragsnaturen, særlig for de fiskeførende strekning, inkludert gyteforhold og næringstilgang.
- Økt effektkjøring må i denne sammenheng vurderes opp mot Ranelva som nasjonalt laksevassdrag.

Effektkjøring er en svært inngrepende måte å regulere et vassdrag på. I en rapport fra Multiconsult i august 2017, «Miljøkonsekvenser av effektkjøring i regulerte vassdrag – en kunnskapsoppsummering», heter det i sammendraget bl.a.:

«Felles for alle regulerte vassdrag er at effektkjøring gir betydelige negative miljøkonsekvenser for vannmiljøet. Viktige økologiske konsekvenser for vannmiljøet som følge av effektkjøring er stranding av ungfisk, insekter og bunndyr i forbindelse med raske vannføringsreduksjoner. Naturmangfoldloven og vannforskriften har til hensikt å ivareta miljøverdier i vassdragene og kan dermed potensielt komme i konflikt med effektkjøring.»

Økt effektkjøring av våre vassdrag vil bli vanskelig å forene med målet om god økologisk status i vannforskriften, og særlig vil dette gjelde effektkjøring av elvekraftverk. Effektkjøring av magasiner kan under gitte forutsetninger ha lav påvirkning på vassdragsnaturen, men det krever streng overvåkning og god kunnskapsstatus i forkant av en slik magasindrift.

Store kunnskapshull svekker muligheten for gode miljøtiltak

Vi vet lite om langtidseffekter for vannmiljø og artsmangfold som følge av effektkjøring. Endringer i populasjonsstørrelse hos noen arter kan medføre kaskadeeffekter eller mer langtidsrelaterte endringer i økosystemer, men dette er lite undersøkt. Det er behov for lange tidsserier av overvåkningsdata for å kunne ta kunnskapsbaserte avgjørelser. Myndighetene skal i henhold til lovverket sette krav om avbøtende tiltak som skal forbedre miljøtilstand og redusere de negative miljøkonsekvensene, både gjennom vilkårsrevisjoner, konsesjonskrav/utbygginger og som en konsekvens av effektkjøring. Dessverre ser vi at miljøkravene som settes i mange tilfeller er svake og utilstrekkelige. Kraftutnyttelsen gjennom disse gamle kraftverkene har allerede gitt store økonomiske avkastninger. Tiden er moden for å bøte på dette gjennom vilkårsrevisjoner med miljøforbedringer som hovedfokus.

Krav i lovverk om at natur og miljøkonsekvenser skal utredes

Norsk lovverk har strenge krav til kunnskapsinnhenting og vurdering av natur- og miljøkonsekvenser for ulike planer og tiltak. Dette gjelder blant annet vannressursloven, naturmangfoldloven og plan- og bygningsloven, og det er strenge krav til kunnskapsinnhenting for å nå målene om god økologisk status i henhold til vannforskriften.

Prioritering av de ulike tiltak

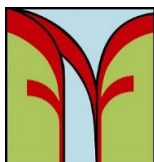
Kommunene Hemnes og Rana gjorde godt rede for de prioriterte miljøtiltak godt supplert av NJFF-Nordland når det gjelder vilkårene for særlig villaksen. FNF vil likevel påpeke tre forhold:

Rana

- Reguleringshøyden må sikre vann i Sprutforsen vår og sommer slik at det også blir vann i bekkeløpet. Sprutforsens betydning som et landskapselement må tas hensyn til.
- Minstevannføring innføres for Ranelva nedenfor Reinforsen sommer og vinter, og det innføres et manøvreringregime som sikrer gyting, oppvekstvilkår og mattilgang. Nytt kraftverk i Reinforsen vil trolig sikre denne vannveien bedre som lakseførende strekning.
- Siktforholdene i nedre del av Ranosen og Indre Ranfjorden er tidvis altfor dårlig. Her har både Statkraft og Rana Gruber behov for pålegg om samarbeid slik at god vanntilstand oppnås.

Hemnes

- Statkraft må gjennomføre de selvpålagte miljøtiltak i forbindelse med utbyggingen av Kjensvatn kraftverk.

forum for
natur og
friluftsliv
Nordland

Forum for natur og friluftsliv i Nordland
Eiaveien 5, 8208 Fauske
nordland@fnf-nett.no / 90 80 61 46
www.fnf-nett.no/nordland
Org. nr.: 983267998

- Bjerkaelva må sikres minstevannføring av god vannkvalitet som sikrer tilstrekkelig vannføring nedstrøms Jakobfossjøla. Vi minner igjen om hva folk og kommunen har bidratt med til kraftforsyningen.

Vi viser for øvrig til innsendte krav og innspill under befaringen.

For FNF Nordland

Ylva Edvardsen
Styreleder

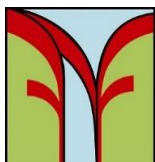
Gisle Sæterhaug
Koordinator

Erling Solvang
Styremedlem/saksbehandler

Kopi (per e-post) til:

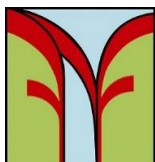
Rana kommune
Hemnes kommune
Nordland fylkeskommune
Fylkesmannen i Nordland
Miljødirektoratet
Naturvernforbundet
Turistforeninga
Jeger- og fiskeforbundet
Norsk friluftsliv

Vedlegg 1 Høringsuttalelse FNF Nordland

forum for
natur og
friluftsliv
Nordland

Forum for natur og friluftsliv i Nordland
Eiaveien 5, 8208 Fauske
nordland@fnf-nett.no / 90 80 61 46
www.fnf-nett.no/nordland
Org. nr.: 983267998

forum for
natur og
friluftsliv
Nordland

Forum for natur og friluftsliv i Nordland
Eiaveien 5, 8208 Fauske
nordland@fnf-nett.no / 90 80 61 46
www.fnf-nett.no/nordland
Org. nr.: 983267998